

TÜRKİYE
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISLARI
SENDİKASI

Yayın No. : 1

çeşitli
iş
ortamlarında
çalışan

**sosyal hizmetler
mütehassısları'nın**
iş tanımları

Eylül - 1971
Ankara

TÜRKİYE
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISLARI
SENDİKASI

Yayın No. : 1

Bekir
TÜRKMEN

çeşitli
iş
ortamlarında
çalışan

**sosyal hizmetler
mütehassislari'nin
iş tanımları**

Eylül - 1971

Orkide 67 Basımevi Tel : 17 01 44 — Ankara

İ Ç İ N D E K İ L E R

Önsöz

Giriş

Sosyal Hizmet Yöntemleri

İş tanımı yapılan Sosyal Hizmetler Mütchassısının çalıştığı yer veya hizmet alanı.

Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilâtı

Sosyal Hizmet Yöntemleri

Çocuk Bakım Yurtları

Kreş ve Gündüz Bakım Evleri

Yetiştirme Yurtları

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri

Hastahaneler

Rehabilitasyon Merkezleri

Ruh Sağlığı Kurumları

Huzur ve Dinlenme Yurtları

Ceza Evleri ve Çocuk İslahevleri

Emniyet Çocuk Büroları

Devlet Plânlama Teşkilâtı

İç İşleri Bakanlığı

İmar ve İskân Bakanlığı

Adalet Bakanlığı

İş ve İşçi Bulma Kurumu

Endüstri Ortamı

Sendikalar

Sosyal Refah Dernekleri

Nüfus Plânlaması Hizmetleri

Ö N S Ö Z

Türkiye Sosyal Hizmetler Mütchassısları Sendikası, «Sosyal Hizmetler»'in çeşitli uygulama alanlarında çalışan meslekdaşlarına ve diğer meslek mensuplarına Sosyal Hizmetler mesleğinin söz konusu uygulama alanları ile ilgili ayrı ayrı iş tanımlarını yaparak bu küçük kitapta sunmuş bulunmaktadır. Ancak bu kitapta iş tanımlarını yapamadığımız veya unuttuğumuz hizmet alanları meslekdaşlarımızın dikkatlerini çekebilir. Tenkit de edilebilir. Bu ve buna benzer tenkitlerin ileride yapılacak benzeri çalışmalara ışık tutacağı bir gerçektir.

Sosyal Hizmet Mütchassıslarının az da olsa bazı ihtiyaçlarına cevap verecek olan bu çalışmanın başlatılması ve sonuçlandırılmasında sendikamızla yakın işbirliği yaparak emek veren Sayın Jale Sancak, Sayın Hüseyin Tekin Sevil, Sayın Sercan Gülsün ve Sendikamız Yönetim Kurulunda çalışmalara katılarak büyük çaba sarfeden Sayın Emel Aykol, Sayın Aras Süer, Sayın Solmaz Kantekin'e teşekkür etmek benim için içten gelen ve kaçınılmaz bir görevdir.

Saygılarımla,

Sabri ACAR
Türkiye Sosyal Hizmetler
Mütchassısları Sendikası
Genel Başkanı

G İ R İ Ő

«Çeşitli iş ortamlarında çalışan Sosyal Hizmetler Mütahassısları'nın iş tanımları» ifadesinden de anlaşılacağı gibi Memleketimiz için oldukça eski fakat bir meslek olarak benimsenmesi bakımından altı yıllık bir mazisi olan «Sosyal Hizmetler»'in uygulama alanlarında genç meslekdaşlarımıza ışık tutmak, diğer meslek mensuplarına da Sosyal Hizmet Mütahassıslarının nerelerde, ne gibi çalışmalar yapabilecekleri hakkında fikir vermek bu küçük kitabı hazırlamamızda başlıca amacımız olmuştur. Bu arada Sosyal Hizmet Yöntemlerine de küçük kitabımızda yer verilmiş ve meslek icracılarının mesleki çalışmalarda hangi yöntemlerden yararlandıkları anlatılmak istenmiştir.

Bilindiği gibi bugün Sosyal Hizmetler kendine özgü metod ve teknikleri olan ayrı bir meslek haline gelmiş, tarihsel gelişiminde gördüğümüz ve temelini dinlerin sosyal adalet ilkelerinden alan sosyal hizmet anlayışı değişmiş, bu hizmetler Devletin görev alanlarından ve Anayasaların temel ilkelerinden birisi haline gelmiştir. Ele alınan sosyal refah programlarında Sosyal Hizmetlerin eşitlik içinde halka götürülmesinde bu ilkelerin büyük payı vardır. Her Sosyal Hizmet Kurumu şurası bir gerçektir ki; gönüllü çabaların yanısıra büyük ölçüde Devletin katkısına ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca fert, aile ve topluma yöneltilen ve özellikle sosyo-ekonomik problemlerle çözüm bulmayı amaç edinen Sosyal Hizmetlerin bu alanda yetiştirilen uzmanlarca plânlanması, programlanması ve uygulanması Devlet katkısı zaruri kılınmaktadır.

Memleketimizde de bu hizmet alanında özel olarak yetiştirilmiş uzmanlara ihtiyaç olduğu fikri 1959'larda benimsenmiş, 1961 yılında bu maksatla Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur. Sosyal Hizmetlerin çağdaş gelişmelere uygun metod ve tekniklerini hem teorik hem nazari olarak öğrenen bu mesleğin mensupları Sosyal Hizmetlerde büyük bir boşluğu doldurmak üzeredirler. Çünkü her Sosyal Hizmet Kurumu (resmi veya özel) hizmetin başarılabilmek için yürütülmesi bakımından «İşini bilen bırak» ma politikasını benimsemek zorundadır. Bir toplum huzursuz, sosyo-ekonomik bakımdan az gelişmiş bir toplumsa, o toplum için bu sorunlarına ayrı açılardan eğilecek «teknisyen» leri herşeyden önce bulmak gereklidir.

Türkiye'nin sosyal problemlerinin çözülmesinde aranan «teknisyenler» ise şüphesiz Sosyal Hizmet Mütahassıslarıdır.

TÜRKİYE
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISLARI
SENDİKASI
GENEL MERKEZ YÖNETİM KURULU

SOSYAL HİZMET YÖNTEMLERİ

SOSYAL KİŞİSEL ÇALIŞMA

Sosyal Kişisel çalışma, kişilerin toplumsal fonksiyonlarını yerine getirirken karşılaştığı sosyo-kültürel, ekonomik ve duygusal sorunları çözümlenmek üzere kullanılan bir yöntemdir.

SOSYAL GRUP ÇALIŞMASI

Sosyal grup çalışması, sosyal müessese ortamlarındaki gruplarda bulunan kişilere yapıcı yetenekler kazandırarak onların ilerideki kişisel gelişmelerini kolaylaştırmak ve böylelikle toplum hayatında daha yeterli kişiler olmalarını sağlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

TOPLUM ORGANİZASYONU VE TOPLUM KALKINMASI

Toplum organizasyonu, bir grup insana ortak ihtiyaçlarını tanıtmada ve bunları karşılamada yardım eden bir yöntemdir.

Toplum organizasyonunun bir uzantısı olan ve özellikle köylerde uygulanan;

Toplum kalkınması, toplumu daha iyi yaşama düzeyine ulaştırmak için hükümetin imkânları ile halkın çabalarını birleştirmeye yönelen bir yöntemdir.

SOSYAL REFAH ARAŞTIRMASI

Sosyal refah araştırması, özellikle kişi, aile, grup ve toplum gibi birimlerin sorunlarına bilimsel işlemler ve teknikler yardımıyla sistemli ve eleştireci bir şekilde incelenerek, elde edilecek bilimsel bulgularla müracaatçılara verilen ve verilecek hizmetlerin daha yararlı olabilmesi için yapılan çalışmadır.

SOSYAL HİZMET İDARESİ

Sosyal hizmet idaresi, sosyal hizmetlerin amaca ulaşabilmesi için elde mevcut sosyal, mâlî, maddî ve hukukî kaynakların en verimli bir şekilde kullanılması tekniğidir.

SOSYAL AKSİYON

Sosyal aksiyon, temel sosyal şartları ve politikayı doğrudan doğruya etkilemek üzere sistematik ve bilinçli bir şekilde yürütülen ve belli bir sosyal amaca yönelmiş bir faaliyettir.

SAĞLIK ve SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI
SOSYAL HİZMETLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NDE ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Çalıştığı bölümün plân ve programlarının yapılmasında etkin rol oynar.
2. Sosyal refah hizmetleri konusundaki genel plân, program ve bütçenin hazırlanmasında rol alır.
3. Sosyal hizmetler konusundaki her türlü araştırmayı plânlar, programlaştırır, uygular ve değerlendirir.
4. İl düzeylerinde yapılan araştırmaları inceler, çıkan sonuçların hizmetle ilgili programlarda kullanılmasını sağlar.
5. Sosyal hizmetlerle ilgili yerli ve yabancı tüm yayınları izler, araştırmalar ile gerekli gördüğü diğer bulguların yayınlanması konusunda çalışır. Genel müdürlükle ilgili istatistikî bilgileri toplar.
6. Genel müdürlük içindeki bölümler arasında eşgüdüm (koordinasyon) ve işbirliğinin sağlanmasına çalışır.
7. İlgili mevzuat kapsamına giren korunmaya muhtaç çocukların toplumsal, fiziksel ve ruhsal yönden sağlıklı olarak yetiştirilmeleri ve korunup barındırılmaları için gerekli plân ve programların yapılmasını sağlar.
8. Açılacak olan resmî ve özel kreş ve gündüz bakımevleri ile ilgili plân ve programları hazırlar, geliştirir.
9. Açılmış olan resmî ve özel kreş ve gündüz bakımevleri ile çocuk bakım yurtları ve yetiştirme yurtlarının saptanan mevzuata göre meslekî yönden denetimini yapar.
10. Bakımı gerektiren yaşlı kişilerin korunup barındırılmaları için gerekli plân ve programları hazırlar ve yürütür. Yaşlıların bakımı için açılmış olan resmî ve özel kuruluşların saptanan mevzuata göre meslekî yönden denetimini yapar.
11. Sosyal yardım hizmetlerinin ve bu konu ile ilgili fonun plân ve programının yapılmasında etkin rol oynar.
12. Sosyal refah kuruluşlarına yapılacak yardımların plân ve programlarını hazırlar, bu konuda il sosyal hizmetler merkezi ile işbirliği yapar.
13. Sosyal refah kuruluşları arasında eşgüdüm ve işbirliğini sağlayıcı plân ve programların hazırlanmasında çalışır.
14. İllerde sosyal hizmetler merkezlerinin kurulmasında mevzuat ve programlarının geliştirilmesinde, yapılan çalışmaların izlenme ve değerlendirilmesinde, merkezler arasında eşgüdüm ve işbirliğinin sağlanmasında çalışır.
15. Bakanlıklar ve sosyal hizmetler merkezleri tarafından ele alınan köysel ve kentsel toplum kalkınması programlarının hazırlanmasına katılır ve rehberlik eder.
16. Rehabilité edilecek kişiler için açılacak kuruluşların sosyal hizmetler yönünden plân ve program ve mevzuatının hazırlanmasında, açılmış kuruluşların işleyişlerinin izlenmesinde ve kuruluşlar arasında işbirliği ve eşgüdüm sağlanmasında çalışır.
17. Tıbbî ve psikiyatrik sosyal hizmetlerle ilgili programları hazırlar.
18. Yetiştirici ve geliştirici eğitim programlarının plânlanması ve yürütülmesinde çalışır.
19. Birlikte çalıştığı sosyal yardımcılarının çalışmalarını gözetir.

SOSYAL HİZMETLER MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Merkezin çalışmaları ile ilgili plân ve programların yapılmasında etkin rol oynar.
2. İlde sosyal hizmetlerle ilgili resmî ve gönüllü kuruluşlar arasında eşgüdüm, işbirliği ve rehberlik hizmetlerini yapar, buralarda çalışanların eğitimi ile ilgilenir, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından yardım isteyen derneklerin durumları ile ilgilenir ve izler.
3. İlde açılacak olan özel sosyal refah kuruluşlarının açılma ve işleyişlerinde gerekli incelemeleri yapar, rehberlik ve izleme hizmetlerini yürütür.
4. Maddî ve manevî yardıma muhtaç kişilerin (yoksul, sakat, hasta, yaşlı, göçmen v.b.) durumlarını inceleyerek verilecek hizmeti saptar, sorunu bulunan ailelere gerekli rehberliği yapar.
5. Çeşitli nedenlerle topluma uyum sağlayamayan kişilerin uyumsuzluk nedenlerini araştırır, saptar, bunlarla ilgili önleyici hizmetleri programlar.
6. Salıverilme sonrası topluma geri verilen kişilerin uyumlarını kolaylaştırıcı hizmetleri saptararak durumlarını izler ve gereken kurumlarla işbirliği yapar.
7. İlgili mevzuat kapsamına giren korunmaya muhtaç çocukları saptar, kurumlara veya aile yanına (koruyucu aile, evlât edinme) yerleştirilmelerini sağlar ve izler. Ruhsal ve fizikî sakatlığı bulunan veya duygusal sorunu olan çocuklar için gerekli hizmetlerin verilmesini sağlar.
8. Gerek duyduğu konularda araştırma yapılması için önerilerde bulunur, il içinde yapılacak olan ve sosyal hizmetler merkezi tarafından ön görülen sosyal refah hizmetleri konularındaki araştırmalara katılır.
9. İlgili örgütlerle eşgüdümü sağlayarak kırsal ve kentsel toplum kalkınması programlarını hazırlar, yürütülmesine katılır ve izler.
10. Toplum merkezleri açılmasında ve burada yapılacak çalışmaların yürütülmesinde yardımcı olur.
11. Gönüllü bürosu kurulmasına, gönüllüye gerek duyan örgütlerin saptanmasına, gönüllüyü teşvik edici çalışmalara ve gönüllülerin eğitime yardımcı olur. Gönüllülerin gerekli örgütlere yönlendirilmesi ve izlenmesi ile ilgilenir.
12. Tüm bu hizmetlerin yürütülmesinde birlikte çalıştığı sosyal yardımcıları ile diğer yardımcı personeli gözetir.

ÇOCUK BAKIM YURTLARINDA ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Kurumun sosyal hizmetlerle ilgili programlarının plânlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumda uygulanacak olan hizmet içi eğitim programlarına eğitici olarak katılır, eğitim sonunda düzenleyeceği raporu ilgililere verir.
3. Kurumda barındırılan çocuklarla çeşitli düzeydeki görevliler arasında olumlu ilişkilerin gelişmesine yardımcı olur.
4. Sosyal hizmetlerin yöntem ve tekniklerini uygulayan yardımcı personelin çalışmalarını gözetir.
5. Sosyal Hizmetler merkezi bulunmayan illerde yurtlara alınacak çocukların korunmaya muhtaç olup olmadığını yerinde yaptığı incelemelerle saptar ve çocuk hakkında düzenleyeceği raporu ilgili makama verir. İncelediği çocukların gecikmeden korunmaya alınmasına kanaat getirirse o yerin en büyük mülkî amirinin onayı ile kuruma yerleştirir, koruma işlemi sonradan tamamlanır.
6. Yurda alınan her çocuğun sosyo-ekonomik koşullarını inceleyerek elde edeceği bilgiye göre; çocuğun ailesine geri verilmesi, aileden bakım harcamalarına katılma payının alınması veya korunma kararının kaldırılması konularında rapor düzenleyerek idareye öneride bulunur.
7. Kurumdaki her çocuk için duygusal ve sosyal gelişim raporlarını kapsayan bir rapor tutar.
8. Kurumdaki uyumsuz çocukların sorunlarını teşhis eder ve gerekli tedaviyi yapar.
9. Çocuğun ailesi varsa onlar ile ilişki kurar ve gerektiğinde aileye yardım yapılmasını sağlar.
10. Çocukların eğitim ve boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini düzenler.
11. Sosyal Hizmetler Merkezi olan illerde koruyucu aile ve evlât edinme işlemleri için Merkez ile işbirliği yapar, Merkezin bulunmadığı illerde bu hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olur.
12. Gönüllü çabalar için resmî ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapar, gönüllülerin kurum politikasına uygun olarak çalışmalarını gözetir.
13. Uygun gördüğü konularda araştırmalar yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.
14. Kurumdaki meslekî çalışmalarını etkileyen aksaklıkların giderilmesi için idareye görüşlerini bildirir.

KREŞ ve GÜNDÜZ BAKİMEVLERİNDE ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Çocukların kişisel ve grup ihtiyaçlarını inceleyerek çocuklara yapılacak hizmet biçimini saptar, kurum idaresine bildirir.
2. Kurumda faaliyet programları hazırlanırken çocukların gerçek ve duyulan ihtiyaçlarının gözönünde bulundurulmasını sağlar; hazırlanan programların uygulanmasında yardımcı olur, aksaklıkları giderme yönünden etkin rol oynar.
3. Kurumda uygulanacak olan hizmet içi eğitim programlarına eğitici olarak katılır; eğitim sonunda düzenleyeceği raporu ilgililere verir.
4. Kurumda bakılan çocuklarla çeşitli düzeydeki görevliler arasında olumlu ilişkilerin gelişmesine yardımcı olur.
5. Kurumdaki sosyal yardımcılarının ve konusu ile ilgili diğer yardımcı personelin çalışmalarını gözetler.
6. Kurumdaki uyumsuz ve sorumlu çocukları saptar; bu çocukların tedavisi için gerekli tedbirleri alır.
7. Çocuklar için tutulacak kişisel dosyaları düzenli ve tekniğine uygun biçimde tutulmasından sorumludur. Gerekli gördüğü çocuklar için sosyal inceleme raporu düzenler.
8. Çocuğun ilgi, yetenek ve sorunları hakkında ailesine tavsiyelerde bulunur.
9. Aileler çocuklar ve kurum arasında ilişki kurar. Gerekli durumlarda velilerle toplantılar düzenler, gerekli konularda konuşmalar yapılmasını sağlar.
10. Kuruma ücretsiz alınacak çocuklar hakkında sosyal inceleme raporunu hazırlar, il veya ilçe yönetim kurulu toplantılarına gerektiğinde danışman olarak katılır.
11. Kurum ile gerekli gördüğü diğer resmî ve özel kuruluşlar arasında işbirliğini sağlar.
12. Kurumda çalışacak gönüllülerin sağlanmasında yardımcı olur, gönüllülerin kurum politikasına uygun olarak çalışmalarını gözetler.

YETİŞTİRME YURTLARINDA ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Kurumun Sosyal Hizmetlerle ilgili programlarının plânlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumda uygulanacak olan hizmet içi eğitim programlarına eğitici olarak katılır, eğitim sonunda hazırlayacağı raporu ilgililere verir.
3. Kurumda barındırılan çocuklarla çeşitli düzeydeki görevliler arasında olumlu ilişkilerin gelişmesine yardımcı olur.
4. Sosyal hizmetlerin yöntem ve tekniklerini uygulayan yardımcı personelin çalışmalarını gözetler.
5. Sosyal Hizmetler Merkezi bulunmayan illerde yurtlara alınacak çocukların korunmaya muhtaç olup olmadığını yerinde yaptığı incelemeler ile saptar ve çocuk hakkında düzenleyeceği raporu ilgili makama verir; incelediği çocukların gecikmeden korunmaya alınmasına kanaat getirirse o yerin en büyük mülki amirinin onayı ile kuruma yerleştirir, korunma işlemini sonradan tamamlanır.
6. Yurda alınan her çocuğun sosyo-ekonomik koşullarını inceleyerek elde edilecek bilgilere göre; çocuğun ailesine geri gönderilmesi veya aileden bakım harcamalarına katılma payının alınması veya korunma kararının kaldırılması konularında rapor düzenleyerek idareye öneride bulunur.
7. Kurumdaki her çocuk için duygusal ve sosyal gelişim raporlarını kapsayan bir dosya tutar.
8. Kurumdaki uyumsuz çocukların sorunlarını teşhis eder ve gerekli tedaviyi yapar.
9. Çocuğun ailesi var ise onlar ile ilişki kurar ve gerektiğinde aileye yardım yapılmasını sağlar.
10. Çocukların eğitim ve boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini düzenler.
11. Yurttaki çocuklar hakkında 6/Eylül/1965 gün ve 12102 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış bulunan Türk Medenî Kanununun velâyet, vesayet ve miras hükümlerinin uygulanmasına dair tüzük hükümlerinin yerine getirilmesine yardımcı olur.

12. Savaşta ve doğal âfetlerde yurttaki çocukların sağlık emniyet bölgelerine nakli konusunda gerekli önerileri yapar.

13. Başka bir kuruma gönderilecek, öz ailesi yanına veya koruyucu aile yanına yerleştirilecek çocuklarla, reşit olarak yurttan ayrılacak çocukları yeni yaşamları için hazırlar. Gidecekleri yerler ile ilişki kurar, haberleşir ve ilgililere çocuk hakkında bilgi verir. Çocuğun yeni çevresindeki tutum ve uyumunu izler.

14. Çocuğun bir meslek seçmesine yardım edebilmek için mesleğin özelliği, geleceği, bugünkü durumu, elemana olan ihtiyacı, kazanç durumu, çocuğun yurttan ayrıldıktan sonra yerleşeceği yerdeki kazanacağı mesleğin geçerlik derecesi konularında bilgi toplar. Seçilecek meslek için bedenî ve zihnî yeteneklerinin, öğrenim durumunun yeterli olup olmadığı hususunda grup öğretmeni ile ortaklaşa karar verir, görüşlerini idareye bildirir.

15. Sosyal Hizmetler Merkezi olan illerde koruyucu aile ve evlât edinme işlemleri için merkez ile işbirliği yapar, merkezin bulunmadığı illerde bu hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olur.

16. Gönüllü çabalar için resmî ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapar; gönüllülerin kurum politikasına uygun olarak çalışmalarını gözetir.

17. Uygun gördüğü konularda araştırmalar yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.

18. Kurumdaki meslekî çalışmaları etkileyen aksaklıkların giderilmesi için idareye görüşlerini bildirir.

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI

1. Kurumun sosyal hizmetlerle ilgili plân ve programlarının yapılmasında ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurum bölümlerindeki ekip çalışmalarının bir üyesidir, hizmet içi eğitim programlarının uygulanmasında diğer personelle beraber çalışır.
3. Kuruma baş vuran kimselerle ilk görüşmeyi yapar, hazırlayacağı raporu kuruma verir.
4. Gerekli tedavi plânının (aile terapisi, okul ve diğer toplumsal çevre ile ilişki kurma v.b.) uygulanmasında rol alır.
5. İlk ve orta dereceli okullarda rehberlik çalışmalarının başlatılmasına yardımcı olur; bu konuda okul idareleri ve okul aile birlikleri ile işbirliği yapar.
6. Özel eğitimi gerektiren ve duygusal sorunu bulunan çocuklarla ilgili araştırmalar yapar ve sonuçlarını ilgililere duyurur.

**HASTANELERDE ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Tıbbî sosyal hizmet yönünden kendi hizmetlerinin plân ve programlarını, hizmet politikasını, kurum genel politikasına uygun olarak belirler; bu yolla kurumun genel hizmet politikasının gelişmesinde etkin rol oynar.
2. Hastanın hastaneye yatırılmasından önce ve yatışı sırasında oluşan sorunların çözümlenmesinde gerekli yardımı sağlar.
4. Hastanın hastaneye yatması sırasında sosyo-ekonomik ve psikolojik yönden değerlendirmesini yaparak hastane harcamalarına maddî gücü oranında katılıp katılamayacağını saptar.
5. Hastanın tedaviye hazırlanması için gerekli meslekî çalışmayı yapar.
6. Hastanede kaldığı süre içinde hastanın ailesi ve çevresi ile olan ilişkilerini düzenler.
7. Maddî yetersizliği olan hastalara hastane içi ve diğer dış kurumlardan sürekli veya geçici maddî destek bulunmasına yardımcı olur.
8. Hastanın sorunlarının çözümlenmesinde ilgili bölüm veya kişilerle işbirliği yapar.
9. Hastane sonrasında ele alınan kişisel veya ailesel sorunların çözümünü izler; toplumsal ve ekonomik koşulların yeniden düzenlenmesinde yol gösterici olur.
10. Çevre halkının sağlık sosyo-ekonomik ve kültürel durumunu, sosyal sağlıkla ilgili tutum ve tavır alışlarındaki değişmeyi ölçen sürekli araştırmaları plânlar, bu konuda yapılan araştırmalara katılır.
11. Hastane ile toplumdaki diğer sosyal hizmetler ve sağlıkla ilgili kurumlar arasında işbirliğini düzenler ve bu tür çalışmalara hizmet yönünden katılır.
12. Hastayla doğrudan ilgili diğer mesleklerde çalışanların sosyal hizmet görüşü kazanmalarına yardımcı olur.
13. Hastane içinde bulunan gönüllü kişilerin çalışmalarını düzenler, yoksa bu tip çalışmaların kuruma yönelmesini sağlar.
14. Sorunların daha etkili bir biçimde çözümlenebilmesi amacı ile kurumun ve bölümün gelirini çoğaltıcı program ve çabalara katılır.
15. Öncelikle personelin daha sonra da çevre halkının ve hastaların çocukları için bir sosyal hizmetler programı olarak kreş ve gündüz bakımevi açılmasına yardımcı olur.

**REHABİLİTASYON MERKEZLERİNDE ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Kurumun sosyal hizmetle ilgili programlarının plânlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumdaki sosyal hizmetle ilgili faaliyet ve hizmetlerin daha iyi yürütülmesi için gerekli tavsiyelerde bulunur.
3. Kurumda sosyal hizmetle ilgili konularda çalışan ve hasta ile doğrudan ilişkisi bulunan kişilere uygulanacak olan hizmet içi eğitimi programlarını plânlar, hazırlanmış olan programlara eğitici olarak katılır, gerekli gördüğü programlar için önerilerde bulunur.
4. Kurum içi bölümler arasında ahenkli işbirliğini sağlar, gerekli gördüğü resmî ve özel kuruluşlarla işbirliği yapılması için önerilerde bulunur.
5. Hastaneye başvuran ve yatırılmasına karar verilen her hasta ile ilk görüşmeyi yapar, bu görüşme ile hastanın sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik durumunu inceleyerek sosyal hizmet yönünden uygulanacak olan hizmet biçimini saptar ve yürütür.
6. Taburcu olan hastanın gideceği ortama uyumunu sağlayıcı çalışmalarda bulunur ve izler.
7. Kurumda çalışacak gönüllülerin sağlanmasında yardımcı olur, gönüllülerin kurum politikasına uygun olarak çalışmalarını sağlar.
8. Tıbbî tedavinin bir parçası olarak hastanın durumuna uygun bir atölyede çalışmasını sağlar.
9. Boş zamanı değerlendirme faaliyetlerini düzenler.
10. Kurumdaki meslekî çalışmaları etkileyen aksaklıkların giderilmesi için idareye görüşlerini bildirir.
11. Uygun gördüğü konularda araştırma yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.
12. Beraber çalıştığı sosyal yardımcıları ile diğer yardımcı personelin çalışmalarını gözétler.

**RUH SAĞLIĞI KURUMLARINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Çalıştığı kurumun (Akıl hastalıkları hastanesi, psikiyatri kliniği, ruh sağlığı dispenseri v.b.) sosyal hizmetle ilgili plân ve programlarını hazırlar ve uygular.
2. Çevre halkının sosyo-ekonomik ve kültürel durumu ve ruh sağlığı ile ilgili tutum ve tavır alışlarındaki değişmeyi ölçen sürekli araştırmaları plânlar ve bu konuda yapılan araştırmalara katılır.
3. Eğitici olarak çeşitli araç ve kaynaklardan yararlanarak hizmet içi eğitim programlarını hazırlar ve uygular, toplumun ruh sağlığı eğitimi ile ilgilenir.
4. Kurumda bir sosyal fon kurmaya çalışır; bu fondan yararlanacak kişi ve gruplar hakkında karar verme yetkisine sahiptir.
5. Hastanın tedavi harcamalarına katılıp katılmayacağını inceler ve maddî yönden yetersiz olanlara gerekli yardımın yapılması için çalışır.
6. Kurumdaki ekip çalışmalarına katılır.
7. Hasta hastaneye yatırılacağı sırada ailesi veya yakınları ile görüşerek onların düşünce ve kaygılarını öğrenir ve çözümlenmeye çalışır; hastanenin işleyişi ve olanakları hakkında bilgi verir.
8. Hasta, hastaneye yattıktan sonra ailesi ile ilişkilerini sürdürür, hastalığın aile bireyleri arasında ne biçimde kabullenildiğini inceler, ailenin sosyo-ekonomik yardıma gerek duyup duymadığını saptar.
9. Hasta hastaneyi terk ettikten sonra ailesine, iş hayatına ve topluma ne derece uyum gösterdiğini inceler, verilen tavsiyelere uyup uymadığını gözetler.
10. Görevlerini yaparken gerekli gördüğü diğer kurumlarla işbirliği yapar.

**HUZUR VE DİNLENME YURTLARINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Kurumun sosyal hizmetlerle ilgili programlarının plânlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumda uygulanacak olan hizmet içi eğitim programlarına eğitici olarak katılır, eğitim sonunda düzenlediği raporu ilgililere verir.
3. Kurumdaki sosyal hizmetlerle ilgili faaliyet ve hizmetlerin daha iyi yürütülmesi için gerekli uyarılarda bulunur.
4. Kurumda barındırılan yaşlılarla çeşitli düzeydeki görevliler arasında olumlu ilişkilerin gelişmesine yardım eder.
5. Sosyal hizmetlerin yöntem ve tekniklerini uygulayan diğer personelin çalışmalarını gözetler.
6. Sosyal Hizmetler Merkezi bulunmayan illerde yurda alınacak yaşlıların ihtiyaç olup olmadıklarını yerinde yapacağı incelemelerle saptar ve yaşlı hakkında düzenleyeceği raporu ilgili makama vererek yurda alınmasını sağlar.
7. Kurumdaki her yaşlı için kişisel dosya tutar.
8. Kuruma gelen yaşlıların kuruma uyumlarını sağlar.
9. Uyumsuz veya sorunları olan yaşlıların sorun veya uyumsuzluk nedenlerini saptar ve gerekli meslekî çalışmayı yapar.
10. Yaşlıların yetenek ve ilgilerine göre çeşitli işlerle meşgul olmalarını sağlar, boş zamanı değerlendirme faaliyetlerini düzenler.
11. Yaşlının ailesi var ise onlarla ilişki kurar, gerektiğinde aileye yardım yapılmasını sağlar.
12. Psikiyatrik veya tıbbî tedaviyi gerektiren durumlarda yapılacak ekip çalışmalarına katılır.
13. Gönüllü faaliyetler için resmî ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapar, gönüllülerin kurum politikasına uygun çalışmalarını sağlar.
14. Uygun gördüğü konularda araştırma yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.

CEZAEVLERİ VE ÇOCUK ISLAHEVLERİNDE ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISININ İŞ TANIMI

Suçlulara yapılan Sosyal Hizmetler üç aşamada düşünülebilir :

- A. Yargılamada
- B. Infaz sırasında (Kurumda)
- C. Salıvermeden sonra

A. Yargılama aşamasındaki Sosyal Hizmetler :

Suçluyu toplumsal, kültürel, ruhsal ve ekonomik açılarından inceler; kişinin suça yönelmesindeki neden ve etkileri saptar, düzenleyeceği «Sosyal İnceleme» raporunu yargı kuruluna sunar. Böylece yargı kurulunun daha kolay ve âdil kararlar verebilmesi için gerekli ortamı hazırlar.

B. Infaz sırasındaki (Kurumdaki) Sosyal Hizmetler :

- 1 — Infaz sırasında
- 2 — Salıvermeye hazırlık sırasında

- 1 — a) Sosyal Hizmetler Mütahassısı suçluların kişisel ve grup ihtiyaçlarını inceleyerek onlara yapılacak hizmet biçimini saptar.
- b) Suçlu hakkında yakın ve uzak çevreden bilgi toplar.
- c) Kurumda faaliyet programları hazırlanırken suçluların gerçek ve duyulan ihtiyaçlarının gözönünde bulundurulmasını sağlar. Hazırlanan programların uygulanmasında yardımcı olur. Aksaklıkları gidermek yönünden etkin rol oynar.
- d) Kurumda çalışan çeşitli düzeydeki görevliler arasında ahenkli işbirliğinin gelişmesine yardım eder.
- e) Kurumda uygulanan veya uygulanacak olan hizmet içi ve hizmet öncesi eğitim programlarına eğitici olarak katılır. Eğitim sonunda hazırlayacağı raporu ilgililere verir.
- f) Kurumun amaçlarına uygun olarak araştırma ve inceleme yapar.
- g) Kurumda rehberlik görevi yapan personelin (gardiyana usta v.b.) görevlerini tam olarak yapıp yapmadıklarından sorumludur. Bu konuda eğitici olarak onları gözetir.
- h) Kurumda var olan faaliyet ve hizmetlerin daha iyi yürütülmesi için gerekli uyarılarda bulunur.
- i) Kurumdaki suçluların kişisel sorunlarını saptar. Bu tip suçluların tedavisi için gerekli tedbirleri alır.
- j) Görüşmeler sonucunda uzun süreli meslekî çalışmalara alacağı vak'aları seçer. Kurumda bulunan diğer uzman kişilerle (Doktor, Psikiyatrist, psikolog ve pedagoğ) işbirliği yapar.

- l) Aileler - suçlular ve kurum arasındaki işbirliğini sağlar.
- m) Ailelerin suçlu ile ilgili sorunlarının çözümlenmesine yardımcı olur.
- n) Suçlu, çocuksa ilgi ve yetenekleri hakkında ailesine uyarıda bulunur.
- o) Ceza ve islah kurumlarındaki işyerlerine ve okullara ayrılacak olan kişilerin yetenek ve ilgilerini çeşitli yöntem ve tekniklerle saptar, son kararda Sosyal Hizmetler Mütahassısının düzenlediği raporun ön plâna alınmasını sağlar.
- ö) Bulunduğu kurum ile ilgili diğer resmî ve özel kuruluşlarla işbirliği yapar.
- p) Kurumda çalışmak isteyen gönüllülerin kurum bünyesine uygun olarak çalışmalarını için gerekli eğitim programlarını geliştirir, gönüllülerin faaliyetlerini gözetleyerek denetler.
- r) Yönetim kurulunun bir üyesidir. Sosyal Hizmetler bürosunu idare eder. Kurum yıllık bütçesi hazırlanırken «Sosyal Fon»'un kullanılmasını plânlar.
- s) Terbiye ve disiplin kurullarının bir üyesidir. İyi hal kararı ve cezalandırma Sosyal Hizmetler Mütahassısının görüşü göz önünde tutulmak suretiyle tesbit olunur. (Cezaların infazına ait tüzük. Madde : 166)
- t) Terapide bir etmen olacak şekilde aylık toplantılar düzenler ve konferanslar verir. (Cezaların infazına ait tüzük Madde : 195) Yahutta konferansçılar temin eder.
- u) Boş zamanları değerlendirme faaliyetlerini düzenler.

2. Salıvermeye hazırlık sırasında :

- a) Suçlu ve ailesine rehberlik hizmetleri yapar.
- b) Ceza ve islah evlerinde salıverilmişler için resmî ve özel iş yerlerinde bir iş sağlanması için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar.
- c) Sosyal Hizmetler Mütahassısı bir yandan kişiyi topluma uyumu için hazırlarken diğer yandan da toplumun suç işlemiş kişiyi kabullenmesi için gerekli çalışmaları yapar. Bunun için gönüllüleri kuruma çekmek halkın, resmî ve özel kuruluşların hüküm giymiş insanlara karşı tutum ve davranışlarını değiştirmek için yayın organlarından yararlanır.

C. Salıverme sonrasındaki Sosyal Hizmetler :

- a) Kişinin yeniden suça yönelmesini etkileyici etmenleri saptar ve bunları giderici çalışmalar yapar.
- b) İş yerlerine ve öğrenim kurumlarına zaman zaman ziyaretler düzenleyerek suçlunun toplum içindeki uyumunu destekler.
- c) Emniyet Çocuk Büroları, Sosyal Hizmetler Merkezleri ve diğer kuruluşlarla sıkı bir işbirliği yapar.
- d) Toplumaya dönen kişinin durumunun saptanmasında meslekten olan kişilerle işbirliği yapar.

**EMNİYET ÇOCUK BÜROLARINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Kurumun sosyal hizmetlerle ilgili programlarının plânlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumda sosyal hizmetlerle ilgili faaliyetlerin değerlendirmesini yaparak gerekli uyarılarda bulunur.
3. Büroya gelen çocuklarla ilk görüşmeyi yapar.
4. Gerekli gördüğü çocuklar ve aileleri ile sürekli meslekî çalışma yapar.
5. Gerekli gördüğü resmî ve özel kuruluşlarla işbirliği yapar.
6. Uygun gördüğü konularda araştırmalar yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.

**DEVLET PLÂNLAMA TEŞKİLÂTINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

- A. Plâncı olarak plânlarda ve yıllık programlarda sosyal refah hizmetleri ile ilgili kısımları hazırlar ve alınacak tedbirleri saptar. Bu konuda ilgili kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapar.
- B. 1. Araştırmacı olarak sosyal refah hizmetleri ile ilgili araştırmaları hazırlar ve yürütür veya bu tür faaliyetlere araştırmacı olarak katılır.
2. Teşkilât içinde gerekli görülen ekonomik, toplumsal ve kültürel inceleme ve araştırmaları bizzat veya ekip çalışmalarına katılarak yapar.

**İÇİŞLERİ BAKANLIĞINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1 — Şehirsel ve köysel toplum kalkınması ile ilgili çeşitli Bakanlıklar arasında eşgüdümü sağlar; hizmetlerin etkili bir şekilde yürütülmesini ve yapılan çalışmaların halkın ihtiyaçlarına yönelik ve halk katılımının bulunduğu yerlere ağırlık verecek şekilde olmasını sağlar.

3 — Uygulamada aksaklık yaratan idarî yapı, hizmetler ve mevzuat hakkında ayeni öneriler hazırlar, mevcut hizmetlerin yeniden düzenlenmesini sağlar.

5 — Köysel ve şehirsel bölgeler için etkili toplum kalkınması plân ve programları geliştirir ve bu plânların illerde valiliklerce, ilçelerde kaymakamlıklarca uygulanmasını sağlar.

6 — Çeşitli resmî ve gönüllü kuruluşlarda toplum kalkınmasıyla ilgili olarak çalışanlar için eğitici faaliyetler düzenler ve gerektiğinde eğitici olarak görev alır.

7 — Toplum kalkınması bölgesi olarak seçilen yerlerde, toplum değişme isteğini geliştirici, mahallî liderliği teşvik edici, mahallî örgütleri etkili hale getirici, gönüllü faaliyetleri ve halk katılımını destekleyici çalışmaları düzenler ve mevcut hizmetlerin bu amaca yönelmesini sağlar.

**İMAR ve İSKÂN BAKANLIĞINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Bakanlık bünyesindeki her düzeyde sosyal hizmetle ilgili plân ve programların hazırlanması çalışmalarına katkıda bulunur.

2. Yapılmış olan sosyal konutlarda sosyal hizmetlerle ilgili ön incelemeyi yaparak ihtiyaç ve sorunları saptar, çözümlenmesi için gerekli çalışmaları yapar.

3. Bakanlık hizmetlerinden yararlanacak olan hak sahiplerinin sosyo-ekonomik durumlarının incelenmesi ile ilgili programı hazırlar ve yürütür.

4. Gecekondu önleme, islah ve tasfiye bölgelerinde yapılacak çalışmalara sosyal hizmetler yönünden katılır (kooperatifleşme, toplum kalkınması, toplum örgütlenmesi v.b.)

5. Sosyal hizmetlerle ilgili araştırmaları plânlar, yürütür ve değerlendirir.

6. Afetler ve diğer nedenler sonucunda kurulacak yeni yerleşim merkezlerinin saptanması, toplumsal tutumlara göre yapımı ve halkın yerleştirilmesinde rol oynar.

**ADALET BAKANLIĞINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

- 1 — Çaıştığı bölümün plân ve programlarının düzenlenmesinde etkin rol oynar.
- 2 — Suçluluk konusunda gerekli araştırmaların yapılması için plân ve programlar düzenler, uygulanmasını sağlar; konusu ile ilgili yerli ve yabancı tüm yayınları izler, araştırmalar ve diğer bilgilerin yayınlanması konusunda çalışır, araştırmalar ve hizmetlerden elde edilen sonuçları değerlendirir ve gerekli istatistikî bilgileri toplar.
- 3 — Toplumun koşullarını göz önünde bulundurarak suçluluğun önlenmesinde halkı eğitmek ve desteğini sağlamak için gereken programları plânlar.
- 4 — Basın ve yayın organları ile işbirliği yaparak suçluluğun önlenmesi için sistemli programlar düzenler.
- 5 — Suça yönelmiş veya uyumsuz çocuklara hizmet veren resmî ve özel kuruluşların çoğalmasını ve işlemlerini sağlamak amacı ile mevcut kuruluşlarla işbirliği yapar.
- 6 — Konu ile ilgili resmî ve özel sosyal hizmetler kuruluşları ile işbirliği yapar.
- 7 — Hizmet içi ve hizmet öncesi eğitim programlarının plânlanması ve yürütülmesinde rol alır.
- 8 — Suçlularla ilgili açılması düşünülen yeni kuruluşlar için gerekli plân ve programların hazırlanmasında rol alır.

**İŞ ve İŞÇİ BULMA KURUMUNDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

- 1 — İşçilerin sosyal hizmetleri konusundaki genel plân ve programlara katılır.
- 2 — Kurum'da bir sosyal hizmetler bölümü kurulması için gerekli ön çalışmayı yapar.
- 3 — Kurum Ünitelerine başvuran işçiler hakkında çeşitli sosyal araştırmalar yapar.
- 4 — Rehabilitasyon merkezleri ile temas kurarak, sakat kişiyi daha rehabilitasyon merkezinde iken takip ederek, sakatlığının derecesine ve maharetine göre bir iş seçmesine yardımcı olur. Bu arada işçinin ailesi ile temasa geçerek veya ilgili bir sosyal hizmet kuruluşuna havale ederek sakatın ailesine kabulünü sağlar.
- 5 — Sakat kişiler için korunmalı iş yerlerinin açılmasına öncülük eder.
- 6 — Sakat ve eski hükümlü müracaatçıların mülakatlarını yaparak yeteneklerine uygun birer iş teminine çalışır.
- 7 — Ayrıca, bir onayla kurulmuş bulunan mesleğe yöneltme servisinde çalışarak işçilerin kendileri için en uygun işi seçmelerinde yardımcı olur.
- 8 — Sakat ve eski hükümlü işçilerin işyerlerince kabul edilmeleri için işverenle olumlu temaslar kurar ve bu teması geliştirerek devam ettirir.
- 9 — Problemlı işçileri (sağlam, sakat veya eski hükümlü) işe yerleştirdikten sonra da takip ederek, işçinin işe alışmasına ve işverence kabul edilmesine yardımcı olur.
- 10 — Sakat ve eski hükümlü müracaatçıların yanısıra «Vasıfsız İşçi» niteliğindeki müracaatçıların meslek seçmelerine ve mesleki eğitimlerine yardımcı olur.
- 11 — Kuruma iş isteği ile müracaat eden çalışmayacak nitelikteki kişilerin (hasta, yaşlı, sakat, emekli, öğrenci gibi) rehabilitesi için çeşitli kuruluşlarla işbirliği yapar.
- 12 — Halen bir işte çalışıp da daha iyi nitelikte bir iş aradığı gerekçesiyle iş talebinde bulunanların çalıştıkları işten ayrılmak isteyiş nedenlerini kesin olarak tesbit eder ve kişide herhangi bir uyumsuzluk varsa bunu gidermeye çalışır.

13 — Sık sık iş değiştiren işçinin problemini araştırır, bulur, gidermeye çalışır veya giderilmesinde yardımcı olur.

14 — Uzun süre iş bulamayan ve teklif edilen işleri reddeden kalifiye elemanın işe giremeyeş nedenini araştırır. Varsa, problemini çözümlenmeğe yardımcı olmaya çalışır veya ilgili sosyal hizmet kuruluşuna havale eder.

15 — Problemlili işçinin girdiği işyerine daha kolay kabulü için o iş yerinde Sosyal Hizmetler Mütahassısı varsa onunla, yoksa ilgili kişiyle temas sağliyerek daha çabuk uyunu sağlar ve kabulüne yardımcı olur.

16 — İşçilerle ilgili olarak çıkarılan ve çıkarılması gereken yönetmelik çalışmalarında yer alarak, çıkarılmış olan yönetmeliğin en iyi şekilde tatbikine çalışır.

17 — İş isteği ile müracaat eden fakat çalışamayacak durumda olan kişileri, koordine halinde çalıştıkları için ilgili bir sosyal hizmet kuruluşuna havale ederek gerekli yardımın yapılmasına çalışır.

18 — Kurum halen kamu işyerlerine işçi gönderebilmektedir. Sosyal Hizmetler Mütahassısı özel işyerleri ile de temas kurar (özel işyerlerinin işçiyi kurumdan alma mecburiyetleri yok) ve bu ilişkiyi olumlu bir şekilde devam ettirir.

19 — Dış ülkelere giden işçilerin mülakatlarını yapar.

20 — Dış ülkeye çalışmaya gidecek işçinin ailevi, sosyal v.b. durumunu tesbit ederek, aile içinde herhangi bir sorun varsa haline çalışır veya ilgili bir sosyal hizmet kurumuna havale eder.

21 — Yurt dışındaki işçinin Türkiye'deki ailesiyle meşgul olur. Problemleri varsa çözümlenmeğe çalışır veya koordine halinde çalıştığı ilgili sosyal hizmet kurumuna havale eder.

22 — Çalışmalarını, diğer sosyal hizmet kurumları ile koordine ve işbirliği halinde yapar. Böylece kendi sahası dışında kalan problemlerin çözümlenmesi için, kişiyi ve ya aileyi ilgili kuruluşa göndererek yardımcı olur.

23 — Yapılan hizmetler hakkında periyodik raporlar vererek yapılması gereken işleri de belirtir ve yeni hizmetlerin başlatılmasında ön çalışmayı yapar.

ENDÜSTRİ ORTAMINDA ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISININ İŞ TANIMI

Endüstri ortamında çalışan Sosyal Hizmetler Mütahassısı üretimi çoğaltmak, işçilerin toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişimlerini sağlamak amacı ile işçi, işçi aileleri ve işverene hizmet götürür ve aralarında iyi ilişkilerin gelişmesine yardımcı olur. Bu amacı gerçekleştirmek için sosyal hizmetlerin tüm yöntem ve tekniklerinden yararlanır.

1. İşverenin istihdam politikasına girecek olan temel sosyal hizmet uygulamaları için gerekli bilgileri toplar, işveren ile birlikte işletmenin sosyal hizmetler politikasını hazırlar, uygulama biçimleri için önerilerde bulunur.

2. İşletmede sosyal hizmetler bölümü yoksa, böyle bir bölümün kurulması için gerekli ön çalışmayı yapar.

3. Çağdaş endüstri ortamlarındaki sosyal hizmet uygulamalarını yakından izler, işletmede sosyal hizmetlere ait kabul edilmiş biçimlere yeni düşünce ve uygulamaları getirir.

4. İşçilerin kooperatif, biriktirme ve yardımlaşma sandıkları kurmaları için gerekli uyarmayı ve ön hazırlıkları yapar.

5. İşçi merkezlerinin kurulması yararlı çalışmalara yönelmesi için işveren ve sendikanın destek ve katılımını sağlamaya çalışır. Toplumsal ve kültürel faaliyetleri düzenlemede yardımcı olur.

6. İşçiler ile işletme, işletme ile işçi aileleri arasında olumlu ilişkilerin kurulması ve süregitmesi için çaba gösterir.

7. İşletme ile komşu işletmelerin toplumsal ilişkilerinin düzenlenmesinde yardımcı olur.

8. İşletme sağlık idaresi (veya doktor) ile yakın bir işbirliği kurarak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin yürütülmesine ve gelişmesine çalışır.

9. Çalışma düzenini, moral yapıyı ve üretimi etkileyecek yerleştirme ve yeniden düzenleme çalışmalarının olumlu yönde olması için salık verir.

10. Çeşitli yasa ve yönetmeliklerde yer alan sosyal hizmetlerle ilgili hak ve çıkarları araştırır, bu konudaki işçi ve işveren sorunlarının işletme hukuk müşaviri ile işbirliği yaparak olumlu bir biçimde çözümlenmesine yardımcı olur.

11. İşletmede görev alacak sakat veya hükümlü işçilerin uyum sorunlarını ele alır, işe alıştırma (rehabilitasyon) faaliyetlerini izler, sürekli raporlar hazırlar.

12. Uyumsuzluk sorunları olan işçileri ele alır, sürekli görüşmelerle uyumlarını kolaylaştırır.

13. Ana ve babası çalışan işçi çocukları için kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerinin başlatılmasında işverene öneriler sunar ve kurulacak kurumun özellikleri hakkında salık verir. Böyle bir kurumun sosyal hizmetlerin yöntem ve ilkelerine uygun bir biçimde yönetilmesi ve bu alanda yetişmiş elemanların atanması konusunda ilgililere görüşlerini açıklar.

14. İşletmede soyunma, yıkanma, temizlenme ve ilk yardım yerlerinin kurulması ve donatımı için önerilerde bulunur.

15. İşletmenin ilgili tüzük ve yönetmeliklerinde yer alan koruyucu giyim ve işyeri güvenliği konusunda ilgili bölümlerle işbirliği yapar, gerekirse yol gösterici olur.

16 — İşçi çocuklarının eğitimlerini kolaylaştıracak burslar hakkında bilgi toplar, gerekirse bir fon kurmaya çalışır, buna yerel katılımı sağlar .

17. İşveren - Sendika ilişkilerinin olumlu bir biçimde gelişmesi, işçi sorunlarının çözümlenmesi güç sendikal sorunlar biçimine dönüşmemesi için iki tarafa objektif tavsiyelerde bulunur.

18. İşletmede sosyal hizmetlerle ilgili uygulamaların yakından izlenebilmesi için değerlendirme raporları düzenler, bu raporlarla yeni öneriler getirir, işverene sunar.

19. Tüm faaliyetleri için (İşletme biçimine ve sosyal hizmetlerin tekniğine uyan) düzenli bir kayıt ve dosyalama yöntemi geliştirir.

İŞÇİ SENDİKALARINDA ÇALIŞAN SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISININ İŞ TANIMI

1 — Sendika bünyesinde «Sosyal Hizmetler Bölümü» nü kurar.

2 — İşçiler için işyerlerinde yapılacak sosyal araştırma programlarını hazırlar, uygular.

3 — Sendikanın bağlı olduğu üst kuruluşa gönderilmek üzere sendikanın sosyal faaliyetleri hakkında periyodik raporlar hazırlar.

4 — Sendikanın işverenlerle yapacağı toplu iş sözleşmeleri için işçilere yeni sosyal haklar temin edecek konularda ilgili servise tavsiyelerde bulunur.

5 — Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik, grev, eğitim ve sair sosyal ve kültürel amaçlar için tesis veya dernek şeklinde yahut sendikanın bir kolu halinde yardımlaşma sendikaları kurulmasını sağlar.

6 — İşçilerin mesken kooperatifleri, dayanışma sandıkları kurmaları için gerekli ön çalışmalarını yapar.

7 — İşçilerin toplum merkezleri, sportif ve kültürel kulüpler kurmaları için yardımlarda bulunur, buna benzer teşebbüsler için sendikanın katılımını, desteğini sağlar.

8 — Sosyal faaliyetlerle ilgili olarak diğer sendikalarla işbirliği ve ortak çalışmalar yapar.

9 — İşçiler için ele alınacak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin en iyi şekilde programlanması, yürütülmesi için sağlık servisi ile işbirliği yapar.

10 — Yasalarda, tüzük ve yönetmeliklerde işçi menfaatlerine ilişkin olarak yer alan sosyal hizmetlerle ilgili hak ve çıkarları araştırır, işçilere ve bağlı sendikalara gönderilmesini temin eder.

11 — Sakat veya hüküm giymiş işçilerin topluma ve iş hayatına uyum sorunlarını ele alır, bu gibilerin iş bulmalarına yardımcı olur.

12 — Ana ve babası çalışan işçi çocukları için kreş ve gündüz bakım evi hizmetlerinin başlatılması için sendika yetkili organlarına teklifte bulunur, kurulacak müesseselerin özellikleri hakkında tavsiyelerini bildirir.

13 — İşyerlerinde sendika üyeleri için soyunma, yıkanma, temizlenme, ilk yardım yerleri kurulması hakkında sendikaya önerilerde bulunur.

14 — İşçi çocuklarının eğitimlerini kolaylaştırmak için sendikanın katkıda bulunmasını temin eder, bu konuda gerekli faaliyet programını yetkili kurullara verir.

15 — Sendika üyesi işçilerin çalıştıkları müesseselerdeki sosyal, ekonomik ve kültürel problemlerini periyodik değerlendirme raporları halinde sendika yetkili kurullarına takdim eder.

16 — İşçiler için sendikanın yapacağı her türlü sosyal hizmet faaliyetleri için kayıt ve dosyalama yöntemleri kurar.

17 — Toplu sözleşme müzakereleri esnasında sözleşme metninde yer alacak işçi refahı ile ilgili maddeleri hazırlar, yetkili kurullara verir.

**SOSYAL REFAH DERNEKLERİNDE ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Derneğin sosyal hizmetle ilgili plân ve programlarının hazırlanması ve yürütülmesinde etkin rol oynar.
2. Derneğin hizmet içi eğitim programlarını hazırlar ve uygulanmasını sağlar.
3. Derneğin politikasına uygun olarak gönüllülerin sağlanmasında, eğitimlerinde ve çalışmalarının izlenmesinde etkin rol oynar.
4. Diğer resmî ve özel kuruluşlarla (Yurt içi ve yurt dışı) işbirliği yapar ve eşgüdümü sağlar.
5. Derneğe baş vuran kişi, grup ve toplumların sosyo-ekonomik durumlarını inceleyerek yapılacak hizmet biçimini saptar.
6. Derneğin topluma götüreceği hizmetleri (kurslar, boş zamanı değerlendirme faaliyetleri, rehabilitasyon çalışmaları v.b.) saptar, plânlar ve yürütür.
7. Derneğin hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için dernek içinde ve dışında gerekli olan konularda yapılacak araştırmaları plânlar ve yürütür.

**NÜFUS PLÂNLAMASINDA ÇALIŞAN
SOSYAL HİZMETLER MÜTEHASSISİNİN İŞ TANIMI**

1. Kurumun sosyal hizmetler ve nüfus plânlaması eğitimi ile ilgili programlarının plânlanması ve yönetilmesinde etkin rol oynar.
2. Kurumdaki sosyal hizmetlerle ilgili faaliyet ve hizmetlerin daha iyi yürütülmesi için gerekli tavsiyelerde bulunur.
3. Kurumda sosyal hizmetlerle ilgili konularda çalışan ve toplumla doğrudan ilişkisi bulunan kişilere uygulanacak olan hizmet içi eğitim programlarını plânlar, hazırlanmış olan programlara eğitici olarak katılır, gerekli gördüğü programlar için önerilerde bulunur.
4. Nüfus plânlaması eğitimi ve uygulamasında çalışacak gönüllülerin sağlanmasında ve eğitilmesinde yardımcı olur, gönüllülerin kurum politikasına uygun olarak çalışmalarını sağlar.
5. Nüfus plânlaması eğitim ve uygulanmasında eğitimci olarak çalışır.
6. Uygun gördüğü konularda araştırmalar yapar, değerlendirir ve kurumun yararına sunar.